

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Атанаска Иванова Александрова, дм

Член на научното жури, съгласно заповед №РК36-868/11.05.2018г. на Ректора на МУ – София

Относно: Дисертационен труд и автореферат на тема: „Стрес и професионална среда”, представен за публична защита пред научно жури за присъждане на научна и образователна степен „доктор” в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1 Медицина, по докторска програма Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.) за нуждите на катедра по „Хигиена, медицинска екология и хранене” към МФ, МУ – София с автор ас. д-р Влайко Емилов Воденичаров.

Научни ръководители:

Доц. Д-р Теодора Тодорова Димитрова, дм, МУ - Варна

Доц. Константин Василев Митов, дф, МУ - София

Биографични данни:

Ас. д-р Влайко Емилов Воденичаров завършва Първа английска езикова гимназия в гр. София през 2008 г. , а медицина в МУ – София през 2015 г. Същата година, след конкурс е избран за редовен асистент към катедрата по „Хигиена, медицинска екология и хранене” , МФ, МУ – София, където и работи. Като асистент участва в преподаването на студенти медици, стажант-лскари, фармацевти, стоматолози, както на български, както на и на английски език. Проявява научни интереси в областта на трудовата медицина, член е на БЛС.

Данни за процедурата:

Ас. д-р Влайко Емилов Воденичаров е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка за придобиване на ОНС „ Доктор” в област на висшето образование 7.1 Здравеопазване и спорт, професионално направление „ 7.1. Медицина”, докторска програма „Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.) със заповед №РК36-1965/26.09.2017г. и бива отчислен с право на защита със заповед №РК36-866/11.05.2018г.

Значимост на темата:

Професионалният стрес е елемент на работната среда, който може да потенцира работоспособността в определени случаи, но също така представлява риск за здравето на работещите, ако не бъде контролиран. Доказана е връзката между действието на

хроничния стрес и развитието на различни обществено значими заболявания, водещи до загуба на квалифицирани кадри, понижаване на работоспособността и повишаване на разходите за здравеопазване. С развитието и изменението на трудовия процес, както и появата на нови професии, стресът като научно и социално явление все повече разширява своите граници. Различни сфери на труда съдържат, както общи, така и специфични за дадената работа стресори. Ето защо темата на дисертационния труд на д-р Влайко Воденичаров е особено актуална, разглеждайки въздействието на стреса в професионалната среда на работещи хора в казина на територията на Република България. Изследванията в тази област спомагат за по-добро разбиране и качествена профилактика.

Обща характеристика на дисертационния труд:

Дисертационният труд се състои от 154 страници с въведение 1 страница, литературен обзор от 32 страници, цел и задачи от 1 страница, материали и методи от 5 страници, резултати от 73 страници, обсъждане от 15 страници, изводи и приноси от 2 страници, библиография от 25 страници, с 40 таблици и 65 фигури. Библиографията е обширна, като включва 279 източника, от които 3 са на кирилица и 276 на латиница.

В литературния обзор авторът задълбочено разглежда въпросите за влиянието на стреса в работна среда. Представени са основните теории, както и организационни и психосоциални фактори, които оказват въздействие на нивата на стрес на работното място.

Целта на проучването е ясно формулирана. Авторът си поставя пет конкретни задачи за нейното постигане, с които успешно се справя. Поставените задачи са добре структурирани и отговарят на неговата цел - проучване на рисковете за възникване на стрес в професионална среда при работещи в казина на сменен режим на работа.

В изследването са включени 388 лица (167 мъже и 221 жени) от 18 казина в България, които са подложени на тест за възприет стрес PSS10 и въпросник за определяне на специфичния хронотип MEQ. На 26 души (15 жени и 11 мъже) е взета проба от слюнчен секрет за определяне на нивата на кортизол - в началото, средата и края на работния ден през деня, като на 11 от тях са взети по три проби и през нощната смяна. Различните стойности на хормона са определени в лаборатория чрез ензимно-свързан имуносорбентен анализ (ELISA).

Представянето на резултатите от проведеното проучване следва поставените задачи. При направената оценка на риска на работещи в казина и изложени на стрес авторът отчита високо ниво на риска, като взима под внимание длъжността, хронотипа, отчитане на пола и нивата на кортизол на изследваните лица. Отбелязани са значими разлики в нивата на стрес на жените спрямо мъжете и на управителите спрямо служителите. Статистическият анализ на връзката между нивата на възприет стрес и отделните хронотипи показва най-високи нива на стрес при междинен и умерено сутрешен хронотипи.

Дискусията следва хода на получените резултати, като задълбочено анализира основните резултати и взаимовръзки между субективните и обективни методи за оценка на професионалния стрес. В заключителната част на дисертационния труд д-р Воденичаров е направил 6 извода, които логически следват получените резултати от статистическия анализ. Изложени са 5 приноса, като за най-значими отбелязвам

осъществяването на такова изследване за първи път в България в професионалната среда на казино служители, както и влиянието на хронотипа за стреса при работата им.

Дисертационният труд е написан на професионален език. Авторефератът е от 47 страници и изчерпателно представя съдържанието на дисертационния труд. Докторантът е представил общо 5 публикации. Три от тях са отпечатани публикации, от които една е с импакт фактор, а другите две са под печат.

Заклучение

Дисертационният труд на ас. д-р Влайко Емилов Воденичаров отразява значими проблеми на съвременното постсоциалистическо общество, за първи път в България. Дисертацията е спазва изискванията на Закона за развитието на академичния състав. Темата е особено актуална, с оглед на непрекъснато нарастващия брой на млади хора, които упражняват професии в хазартния бранш и акцентира върху към разглеждане на проблемите, свързани с професионалния стрес не само като цяло, но и в отделни професионални среди, които изискват различни подходи за управление на риска. Давам своя положителен вот за присъждане на ас. д-р Влайко Емилов Воденичаров на научната и образователна степен „доктор“ за дисертационен труд на тема „ Стрес и професионална среда“.

24.07.18г

гр. Пловдив

доц. д-р Атанаска Иванова Александрова, дм

